https://extra.epaper.fi/lehti/rantapohja-arkisto/_read/9.5.2023/342968.html 90 % Haku

Rantapohjan alueen soista on ojitettu 60 prosenttia

Rantapohja 9.5.2023

Suometsäilta tarjosi tietoa ja pohdittavaa metsänomistajille

» Ritva Piri
» Rantapohjan alue

RITVA PIRI

OULUN SEUDUN metsänomistajille järjestetty Kymmenen tietoiskua suometsätalouteen -seminaaritilaisuus kiinnosti metsänomistajia laajalti. Tilaisuus pidettiin Oulussa ja sen järjestämisestä vastasivat yhteistyössä MTK-Pohjois-Suomi sekä Kiimingin-Jäälin vesienhoitoyhdistys.

Illan aikana kuultiin Luonnonvarakeskuksen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Metsäkeskuksen asiantuntijoita sekä Oulun kaupungin näkemyksiä aiheeseen liittyen. Myös Stora Enson edustaja piti puheenvuoron, ja tilaisuuden päätti paneelikeskustelu, jonka keskeisenä aiheena oli talouden ja ympäristön suhde.

Rantapohja 9.5.2023 https://extra.epaper.fi/lehti/rantapohja-arkisto/_read/9.5.2023/342968.html 90 % Haku

Kuvassa on muutamia vuosikymmeniä sitten ojitettu suometsä, jonne vajaat kolme vuotta sitten on tehty kemera-lain mukainen nuoren metsän kunnostus.

Tietoiskujen aiheina olivat muun muassa suometsien monimuotoisuus ja hiilensidonta sekä kuivatus ja tuhkalannoitus. Käsittelyssä olivat myös metsälain uudistukset sekä Kalimenjoen ja Jäälinjärven valuma-alueiden rautailmiöt ja listamisen mahdollisuudet nousivat esiin.

Pohjois-Pohjanmaan soista yli listalta löytyy myös muita selkärangattomia sekä putkilokasveja, sieniä, lintuja, sammalia ja jäkäliä. myös yksityisten metsänomistajien toimintaan.

Yleinen suhtautuminen soiden mättä ole ratkaisuna paras tai tehokkain, ja tarpeeton ojien syventäminen lisää niin metsänomistajalle koituvia kustannuksia kuin vesistökuormitustakin. Syy heikkoon kasvuun onkin usein ravinne-epätasapainossa. Siihen taas on mahdollista vaikuttaa tuhka-

tai vasta vuosien jälkeen. Vertailuaineiston ennallistamisen seurantaan muodostavat ojittamattomina säilyneet suot.

LUKEN erikoistutkija **Hannu Hökkä** puolestaan lähestyi suometsien ojituksia tarpeellisuuden näkökulmasta sekä avaten Luken SUSI-suosimulaattorin toimintaperiaatetta. Simulaattori laskee valitun suometsikön veden ja ravinteiden käytön sekä puuston kehityksen 20:ksi vuodeksi eteenpäin, mistä saadaan tärkeää tietoa sovellettavaksi suometsien hoidossa.

Hökän mukaan suometsän pohjaveden tulee olla kasvukaudella riittävän syvällä, jotta puiden juuret saavat riittävästi ravinteita kasvuun. Ojien perkaus ei välttä-

rautailmiön merkitys infrarakentamisessa. Seminaarin tavoitteeksi MTK-Pohjois-Pohjanmaan puheenjohtaja **Markku Ekdahl** linjasi kokonaiskuvan luomisen sekä pohdinnan talouden ja ympäristövaikutusten yhteensovittamisen mahdollisuuksista.

OHJELMAJOHTAJA Anne Tolvanen Lukesta kertoi suometsien nykytilanteesta sekä ojitusten vaikutuksista hiilensidontaan ja monimuotoisuuteen. Myös soiden ennallistamiseen on positiivinen, myös metsänomistajien taholla, kunhan korvaus metsätalouden menetyksistä on riittävällä tasolla. Ennallistamisen vaikutusten aikaskaala vaihtelee runsaasti, sillä monimuotoisuuden palautuminen saattaa käynnistyä heti tai vasta muutaman vuoden kuluttua, ja vesistökuormitus jopa nousee aluksi ennen kuin kääntyy laskuun. Myös ilmastopäästöjen väheneminen saattaa suon rehevyydestä riippuen käynnistyä joko heti tai vasta muutaman vuoden kuluttua.

Ojitusten seurauksena monet suoluontotyypit ovat uhanalaistuneet, samoin lukuisat eliölajit, joiden ensisijaisena elinympäristönä on suo. Suurin osa uhanalaisista suolajeista on hyönteisiä, mutta puolet on ojitettu, Rantapohjan levikkialueellakin noin 60 prosenttia suoalasta. Alun perin Suomen maapinta-alasta on ollut suota kolmannes, ja Tolvasen mukaan suot ovat toimineet pitkän aikavälin hiilivarastoina ja monimuotoisuuspankkeina.

Lisäksi ojitetut suot ovat muodostuneet vesistökuormituksen ja ilmastopäästöjen lähteiksi.

SUURIN osa ojitetuista suometsistä on metsätalouskäytössä. Merkittävä osa niistä on kuitenkin heikkotuottoisia, mikä tekee niistä potentiaalisia ennallistamiskohteita.

Luken Helmi-ympäristöohjelmassa ennallistamistavoitteeksi onkin asetettu lähes 60 000 hehtaaria suota. Siten ennallistaminen ja muutostarpeet ulottuvat lannoituksella, joka sekä tasoittaa puuston ravinne-epätasapainoa ja parantaa kasvua että lisää puiden neulasmassaa, jonka lisääntymisen myötä puiden tilavuuskasvu paranee ja kuivatus tehostuu.

Tuhkalannoituksen vaikutus kuivatukseen voikin olla merkittävästi suurempi kuin ojien perkaamisen. Hökän mukaan lannoituksen kasvuvaikutus on moninkertainen sekä kestää vuosikymmeniä, ja sen vesistökuormitus on olematon.

Kemeran tilalle metka

METSÄTALOUDEN kemera-tukijärjestelmän tilalle on tulossa metsätalouden kannustinjärjestelmä metka, jota koskeva laki on vahvistettu tämän vuoden alussa. Mikäli Euroopan komissio lakiesityksen hyväksyy, astuu metka-laki voimaan vuoden 2024 alussa ja jatkuu vuoden 2029 loppuun.

Kemera-tukea on mahdollista hakea kuluvan vuoden syyskuun loppuun saakka, ja tukia maksetaan vuoden 2026 loppuun asti, mikäli hankkeet on toteutettu tuen myöntämispäätöksessä mainittuun määräaikaan mennessä.

Metka-lain mukaista tukea voi kemeran tavoin hakea taimikon ja nuoren metsän hoitoon sekä siihen liittyvään pienpuun keruuseen.

Muita tukikohteita ovat terveyslannoitus, suometsien hoitosuunnitelmien laadinta sekä vesiensuojelutoimenpiteiden ja niihin liittyvien piennarteiden tekeminen sekä metsätalouden tieverkoston ylläpito. Lisäksi tukea voi hakea ja saada ympäristötukena määräaikaiseen suojeluun ja metsäluonnon hoitoon sekä kulotukseen.

METSÄKESKUKSEN luonnonhoidon asiantuntija **Ville Koukkari** kertoo, että metka-lain suurin muutos kemeraan verrattuna liittyy suometsiin, sillä ojien kunnostamiseen ei tukea enää ole mahdollista saada.

– Jatkossa tuki kohdistuu suometsien hoitosuunnitelman laatimiseen sekä suunnitelmassa esitettyjen vesiensuojelutoimenpiteiden ja piennarteiden toteutukseen. Vesien suojelu ja suometsien vedenkorkeuden oikean sääntelyn huomioonottaminen ovat keskeisiä asioita suometsien hoitoa tuettaessa, koska vedenpinnan korkeudella on suometsissä erittäin suuri vaikutus puuston kasvuun, vesistökuormitukseen ja maaaperän päästöihin.

KOKONAAN uusi tuettava työlaji on kulotus, jonka tukeminen on mahdollista maanomistajan hakemuksen perusteella. Kulotuksen tavoitteena on biologisen monimuotoisuuden edistäminen muun muassa tuottamalla palaneen puun esiintymisestä riippuvaisille eliölajeille sopivia elinympäristöjä.

Tuen saanti edellyttää säästöpuiden jättämistä kulotettavalle uudistamisalalle sekä niiden polttamista kulotuksen yhteydessä. Tuki maksetaan kulotetun alueen pinta-alan perusteella, ja säästöpuiden polttaminen korvataan erikseen.

Luonnonhoitohankkeissa tuetaan elinympäristöjen hoito- ja kunnostustöitä, ennallistamista ja vesistöhaittojen vähentämistä sekä niiden yhteydessä tehtävää metsien monikäytön edistämistä. Taimikonhoidon sekä nuoren metsän hoidon tukia lukuun ottamatta hankkeista on laadittava ennakkosuunnitelma, ja työt voi aloittaa vasta suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Metka-lain tarkka sisältö ja voimaantulon ajankohta varmistuvat kuluvan vuoden aikana. Sen piiriin kuuluvia tukia voi myös hakea jo tänä vuonna, mutta työt voi aloittaa vasta ensi vuoden puolella lain tultua voimaan.